

עם פיית זהב

התשבץ
החידונית
 דו שבועון לחידונים ותשבצים

עתון התשבצים והחידונים הנמוץ ביותר

★
 שפע תשבצים, חידונים מצויירים ושעשועים
 תחרויות פרסים גדולות
 הופיע גליון 91

תשלום המס במועדו
משכר פני העיר
 שלם מסך לעריה בחודש מארס

תשלומים מתקבלים בכל סניפי הבנקים בעיר.
 כל סניפי הגבייה של העירייה פתוחים לקהל בכל
 יום משעה 7.30 בבוקר עד 6 בערב. ללא הפסקה.

כבר דיברו מתוך גרונו ההשקפות השונות האלה — אף שאיש מאיתנו לא ראה עדיין את הברבים באור כה ברור. איש מאיתנו גם לא חלם, אותה שעה, שתוך שנתיים קצרות ימותו שני המנהיגים — ושכל אחד ימצא את מותו בעקבות של טרגדיה יחידה, בהתאם להשקפתו שלו.

יאיר נשאר מבודד לגמרי, בראש אירגון קטן שקרא לעצמו „האירגון הצבאי הלאומי בישראל“ (להבדיל מאצ״ל „בארץ־ישראל“). אנשיו טענו כי חסידי רויאל מוסרים אותם לכוללת הבריטית. אנשי יאיר עסקו במעשי־שוד לפי מיטב המסורת המהפכנית, הרבו קציני־מטרה בריטיים ועבריים. לבסוף נתגלה יאיר בעלי־תגב בשכונת פלורנטיין בתל־אביב, נכבל וגורה כשהוא חסר־אונים.

איש לא חלם אז כי על דמו של יאיר יקום אירגון חדש — לוחמי־חרות־ישראל, הוא לחי — שהיתה חילה־חלוץ של מלחמת־השיחרור, ויטביע את חותמו גם על אצ״ל ועל המלמ״ה, עד לסילוק הבריטים מן הארץ.

כמו כל השקפה עקבית, מצאה גם השקפתו המהפכנית של יאיר את תלמידיה וממשיכיה, אחרי מות יוצרה. יורשי יאיר, ובראשם נתן ליקי־מור (אז: פרידמן לילן), הכריזו מלחמה על האימפריאליזם באשר הוא, ביקשו להעזר באויבת העיקרית של בריטניה (ברית־המועצות), טבעו בתום המלחמה את הסיסמה המהפכנית „ניטראליזציה של המזרח התיכון“, כיו להשתלב במאבק האנטי־אימפריאליסטי העולמי. שלחו את אליהו בית־צורי ואליהו חכים להוציא להורג בקאהיר את השר הבריטי, הלורד מויק, הניחו את היסוד לשותפות מרחבית, עברית־ערבית, נגד האימפריאליזם.

כל זה היה המשך ישיר ועיקבי של תורת יאיר.

★ ★ ★

מוות ליד פאלוגיה

ש ונה לגמרי היה סופו של רויאל. הוא לא מת מכורר בריטי, אלא להיטך — הוא מת בשיירות הבריטים, כאשר חש להציל את האימפריה בשעתה הקודרת ביותר.

אחרי הפילוג לא חזר רויאל לאיתנו. אירגונו היה שבור, הקופה ריקה, הוא עצמו מדוכא ומיואש. לשאח המתין לתשובת הממשלה הבריטית לתוכיר שהגיש לה עוד ביושבו במצער: שאצ״ל יקים בארץ ובפולין יחידות־גרילה למלחמה בנאצים, וכי תמורת שרות זה יספקו הבריטים נשק לאצ״ל ויסיכמו להגשים את מטרותיו בתום המלחמה.

קשה להחזיק מחתרת ללא פעולה. פילוגים נוספים שיטעו את אצ״ל. לבסוף איבד רויאל כליל את השליטה המעשית על האירגון. אותה שעה קיבל, לבסוף, הזמנה בריטית. היה זה באביב 1941.

מצב האימפריה במרחב נראה מיואש. במיבצע חסר־תקדים כבשו הצנחנים הגרמניים את האי כרתים. צבאות רומל פלשו לתוך מצרים. הצבא הגרמני העיקרי התכונן לפלוש לברית־המועצות. בסוריה התבססו סוכנים גרמניים בחסות השלטון החיפאי. ואילו בעיראק חולל לאומן ערבי, בשם ראשיד עלי אל־כילאני, מהפכה נגד הקהילינגים הבריטיים וקרא לעזרת הגרמנים.

היה נדמה כי תוך קצר יפלושו הגרמנים למרחב מן הקווקז, מדבר לוב ומכריתים, יתחברו עם ירדניה וסוריה, באיראן ובעיראק וינתקו במסה אחת הן את עורק־החיים של האימפריה והן את פתיל־החיים של היישוב העברי.

כדי לקדם את פני הערה, החליטו הבריטים לכבוש קודם כל את בגדאד מידי המורדים הערביים. חיל־מצב בריטי מנותק עוד התחזק מעמד בשדה־התעופה של חבאנייה, כ־100 קילומטרים מבגדאד. הבריטים הריצו אליו תיגבורת מעבר־הירדן, התכוננו לפרוץ מחבאנייה לבגדאד.

אותה שעה קיבל רויאל הזמנה: להעמיד לרשות הבריטים מספר אנשי אצ״ל, דוברי ערבית. מבלי להודיע על כך לאיש, פרט לאשתו שושנה (וגם לה לא גילה את כל האמת), יצא רויאל עצמו לחבאנייה, בחברת יעקוב מרידור ושני חברי האירגון סיקה ותרוי, ילידי עיראק וסוריה.

התפקיד שהוטל עליהם היה כפול: לאסוף למען המודיעין הקרבי הבריטי ידיעות על הנעשה בבגדאד וברך אליה, ולפוצץ את מיכלי דלק־המטוסים ליד בגדאד, אשר בלעדיהם לא יכלו המטוסים הגרמניים לפעול למען המרד. רויאל עצמו הוסיף לכך תפקיד שלישי, בלתי־רשמי: להרוג את המופתי הירושלמי, אמין אל־חוסייני, ששהה בבגדאד כשותפו של אל־כילאני.

ביום השלישי, ה־20 במאי 1941, התקרבו ארבעת אנשי אצ״ל, יחד עם מגיד בריטי ושלישו, במכונית צבאית בריטית לעיירה פאלוגיה, השוכנת בין חבאנייה לבגדאד. בדרך נעצרה המכונית לפני שטח נרחב שהגרמנים דאגו להציפו במים. רויאל שלח את מרידור וסיקה לצאת ברגל לפאלוגיה ולאסוף שם ידיעות.

השניים התקדמו 14 קילומטרים, סירו את מערך האויב, עברו על פני חטיבה עיראקית שלמה שנתקעה בשטח המוצף. כמה פעמים שמעו מעל לראשם את זימוזום המטוסים הגרמניים, שיצאו להפציץ את הבריטים בחבאנייה.

בערב חזרו לבסיס. שם חיכתה להם בשורת־אויב: המכונית של רויאל הופצצה על־ידי מטוס־קרב גרמני. רויאל והמגיד הבריטי נהרגו, השליש איבד את שתי רגליו. רק תרוי יצא ללא סריטה, אך סבל מהלם קשה.

★ ★ ★

המכם סודי בבגדאד

א אנגלים בחבאנייה לא ידעו מה שם האורח הזר, שנהרג למענם. הם קברוהו בשם „בן־משה“, השם שהופיע בתעודותיו, שהוכנו במיוחד לשליחות זו. הגופה הוטמנה בארון מתכת, כדי להעבירה בבוא המועד למולדתה.

כעבור שנה הוטסה אשתו של רויאל, שושנה, לבית־הקברות של חבאנייה. האנגלים התכוננו להקים על הקבר מצבת־עץ חדשה, עם השם האמיתי. תוך כדי כך נשאלה האשה מה יהיה דרגתו של רויאל באצ״ל. שושנה, שלא ידעה אנגלית, ענתה בעברית שהיתה לו דרגת „אלוף־“. האנגלים לא הבינו את המילה, שאלו: „אולי זה קפטן?“

שושנה לא ידעה כי „קפטן“ פירושו „סרן“. היא חשבה כי הכתנה לקברניט של אונייה, היינו מפקד ראשי, וענתה בחיוב. כתוצאה מכך נרשם על המצבה: „סרן דויד רויאל, נולד ב־1910, נהרג בקרב 20.5.41“. מיקרה מוזר זה הביא לכך שלמפקד הראשי של האירגון הצבאי הלאומי, הוענקה השבוע הזכות להלחייה צבאית בדרגת סרן (ראה במדינה).

כל עוד נטוש היה המאבק בארץ־ישראל, לא הודרנו הבריטים להתחיר ארצה את גופתו של מפקד אצ״ל. עם קום המדינה הוגברו המאמצים. לבסוף, אחרי הפצרות רבות, היו הבריטים מוכנים להעביר את הארון לקפריסין, וממשלת עיראק הסכימה לכך. התנאי המפורש, משני הצדדים, שהדבר יישמר בסוד כמוס, כדי לא להביא את ממשלת בגדאד במבוכה.

השלב הבא היה להעביר את הארון ארצה. האנגלים דרשו שיעבור זמן־מה כדי לטשטש את עיקבות העיסקה עם ממשלת עיראק. בינתיים נטשו האנגלים עצמם את האי. העניין עבר לידי ממשלת קפריסין העצמאית, שזאתה לאחר זמן־מה, לשחרר את הארון. הוא הגיע השבוע ארצה — 20 שנה פחות חודשיים אחרי מותו של רויאל, שבועות מעטים אחרי יום הולדתו ה־51.

מה היה רויאל עושה אילו חי כיום? אמרה לפני מספר שנים אשתו, שושנה, שהיתה גם יודתו של יאיר (העונט הזה 867): „אברהם שטרן היה מוצא את מקומו במדינה, עומד בראש מפלגה, יושב בכנסת — או שהיה מערף, כדרכו, לפעול מאחורי הקלעים. אולם רוי היה מרגיש את עצמו אומלל מאוד. יתכן שהיה משרת בצה״ל. אך יתכן יותר כי היה פורש לקרן־זוהית, כותב ספרים.“

ואילו מבחינה פוליטית היה רויאל קרוב יותר לקו המדינה מאשר שטרן. יאיר היה מורד בלי ספק נגד משטר המשלב את ישראל במערך הקולוניאליזם המערבי, ממשך במלחמתו על עצמאות המדינה. תוך חיפוש אחרי שותפים במרחב. ואילו רויאל, שרגל באורינטציה על המערב, היה תומך מן הסתם בעמדה נגד נוקסת כיום תנועת־החרות.

• דרגת אצ״ל, שהופקעו ברובן לאחר־מכן, על־ידי צה״ל: ראש־קבוצה, סגן, סמל, גונדר, סרן, אלוף.